

MARIE BAREŠOVÁ / 28. 2. 2023

NFA 80 – Hana Rožníčková: Třicet let s fotografiemi ve filmovém archivu

Hana Rožníčková se narodila v roce 1966 v Praze. Od roku 1990 žije ve středočeském Hradištku, kde se nachází i její pracoviště, depozitář Národního filmového archivu. Tam působí od roku 1993, kdy se začala věnovat sbírce fotografií. V tomto roce slaví NFA 80 let od svého založení a Hana Rožníčková si připomíná i své vlastní pracovní výročí. Pozici dokumentátorky vykonává už 30 let a za tu dobu jí rukama doslova prošly statisíce fotografií.

Můžeme začít tím, že mi řekneš něco o sobě?

Narodila jsem se v Praze a do mých dvou let jsme s našima bydleli ve Vršovicích. Jelikož táta byl horník, přestěhovali jsme se ke Kladnu na Stochov a tam jsem bydlela do 18 let, než jsem se vdala. Do školy jsem chodila na Stochov a potom na gymnázium do Nového Strašecí. Můj tatínek je Štěchovák a jezdili jsme sem na chatu a k babičce. S manželem jsme se poznali ve Štěchovicích. Když jsme oba v roce 1984 odmaturovali, vzali jsme se a brzy se nám narodila dcera. To byl hektický rok. Tady do toho domu, kde teď spolu sedíme, jsme se nastěhovali v dubnu v roce 1990 a bydlíme tady doteď.

Co sis jako dítě přála, že budeš jednou dělat za profesí?

Vůbec jsem neměla představu. Pak se mi na gymplu docela líbila představa stát se porodní asistentkou, ale to už bylo passé, protože to bych musela chodit na zdrávku. Nikdy jsem neměla ambice jít třeba na vysokou školu. Když to řeknu upřímně, škola mě vůbec nebavila. (smích)

Jak ses dostala k práci ve filmovém archivu?

Nejdřív jsem po první mateřský dělala v účtárně u Vodovody a kanalizace v Davli a tam jsem byla tři roky. Pak jsem šla na druhou mateřskou v roce 1990. Když se mi blížil návrat do práce, tak se sem v srpnu 1992 přestěhoval Národní filmový archiv se všemi fotografiemi, filmy, plakáty. A postupně nabírali lidi. Přišla jsem tam, byla tam tehdy jako vedoucí Jitka Panznerová, se kterou jsme si něco řekly a bylo to takový rychlý. Řekla mi, že tam je místo na fotografie. To bylo v lednu a my jsme se opravdu domluvily hned a já jsem 1. února 1993 jela na Národní třídu do Adrie podepsat smlouvu, to bylo pondělí. A myslím, že v úterý, to bylo 2. února, už jsem byla tady na Hradištku.

Myslíš, že se snažili vybrat někoho tady z okolí?

Ano, to chtěli. Pro mě bylo taky rozhodující, že to bylo blízko, protože můj muž začal podnikat. Byl od rána do večera v práci, takže jsem kvůli dětem potřebovala být tady. Starší holka chodila sama do školy, ta byla hodně samostatná, mladší jsem cestou do práce dala do školky a cestou z práce jsem ji zase vyzvedla.

Jaká byla pracovní doba?

Jak kdo si řekl, já jsem dělala od sedmi do půl čtvrtý.

Jak vzpomínáš na začátky v archivu?

Když jsem nastoupila, byla jsem tam nejmladší. Všichni byli starší, ale musím říct, že všichni byli hrozně milí, bylo to příjemný prostředí a opravdu jsem neznala vůbec nic. Ale je to hodně zajímavá práce, taky bych tam nebyla třicet let, kdyby mě to nebavilo, protože v kultuře nebyly nikdy peníze, když to řeknu úplně upřímně, za tehdejšího ředitele Vladimíra Opěly nebyly peníze, za současného ředitele Michala Breganta jsou peníze daleko lepší. Práce je různorodá, ale teď už je toho míň, teď už fotografií na fotografickém papíře chodí málo. Jsou to takový fotosky na lesklém papíře a to pro mě není fotografie, to je pořád papír, že? Občas dostaneme fotografie z pozůstalostí a to je někdy pátrací akce. Když nejsou popsány, musí se identifikovat. Někdy kvůli jedné fotografii prohlídnu třeba 500 fotografií. To je hezký, když po tolika fotkách zjistím, z jakého filmu to je. To je dobrý. (smích)

Když jsi do archivu přišla, byla už sbírka fotek velká?

Byla velká. Máme sbírku dlouhý hraný film, portrétní fotografie umělců, režisérů a tak dále, potom máme fotografie z akcí, fotografie nehraný film, takzvaný kraťasy. A každá takhle sbírka má své knihy, každej titul z dlouhého filmu má svojí signaturu a k tomu je x fotografií a každá ta fotografie má svoje přírůstkový číslo. A tohle bylo v tom roce 1992 jakoby zpracovaný. Ale tím, jak se z různých působišť stěhovali, tak nacházeli další a další fotografie a my s kolegyní Marií Ziebikerovou jsme musely porovnávat se stávající složkou, která byla zpracovaná. Zároveň se některý věci dozpracovávaly. Třeba úplně nezpracovaný byly akce a ty jsme dodělávaly, protože na ty dlouho nebyl čas.

A systém zpracování nebo popisu byl už nastavenej, když jsi nastoupila?

Jo, takhle mě to Marie naučila. Ona mě zaučila.

Dá se k tomu pracovnímu postupu ještě něco doplnit?

Ještě máme kartotéku, ta z mého pohledu musí bejt. Furt se říká, že kartotéka nebude, že bude všechno elektronicky. Doba pokročila, no, dejme tomu. Ale každej titul má svoji kartičku v kartotéce, kde je ta signatura a pak jsou tam vypsány přírůstkový čísla všech fotografií. U všech sbírek, co jsem vyjmenovala, je úplně stejný systém. Část fotografií je digitalizovaná až do roku 1993. Digitalizovalo se to kvůli katalogům *Český hraný film*, které se vydávaly. Když jsem nastoupila, tak se ještě nic nedigitalizovalo. Tradovalo se, že se pro noviny a časopisy půjčovaly originály. Ale asi se nevedla žádná evidence, takže se spousta fotografií nevrátila. Ale na Hradištku jsme už s Marií originály přestaly půjčovat a fotograf Karel Kouba, který tady pracoval, udělal duplikát a ten jsme poskytovali zákazníkům.

Kolik fotek máme k jednotlivým filmům?

Třeba *Svatý Václav* má fotek možná 400. Teď jsme to přebalovali do krabic a myslím, že to jsou tři nebo čtyři archivní krabice. A, B, C, možná D. Filmy jsou v depozitáři řazený podle signatur, ale portrétní fotografie máme uložený abecedně podle jmen. Tam je to jinak.

Kromě zpracovávání a přírůstkování jsi měla na starosti i rešerše pro badatele?

Jo, pro badatele jsme vyhledávali. Třeba náš současný pan ředitel Bregant tam jezdil bádát, nebo Ivan Klimeš. Eva Urbanová sem jezdila různě bádát, když potřebovala dohledat herce. Takže jsme úzce spolupracovali a znali jsme se. S určitějma odděleníma jsme nepřišli vůbec do styku, ale věděli jsme o těch lidech, znali jsme jména. Ale zvenku bylo žádostí málo. Pravidelnej zákazník byl Karel Čáslavský, kterej si chodil vybírat pro svý kalendáře. Vždycky sedával v křesle a povídali jsme si. To byl hrozně příjemnej pán. Teď jako poslední si pro fotky jezdil z Filmexportu Karel Kabát kvůli vydávání DVD.

Jak se vyvíjel pracovní kolektiv?

Když jsem nastoupila, možná první dva roky, jsme se scházeli všichni, jak to spodní patro, tak to vrchní patro. Společně jsme slavili třeba narozeniny, svátky. Bylo to takový podomácku, bylo to moc hezký. Když jsem tam přišla, nechoval se nikdo nadřazeně, pomáhali jsme si. Už jsem tady zažila hodně lidí za těch třicet let, ale kolektiv je úplně nejlepší teď. Pomáháme si, vyjdeme si vstříc. Třeba když děláme komise na skleněný negativy, tak ty krabice jsou strašně těžký. Uděláme řetěz, naveze se to do kanceláře a nazpátek to samý. Akorát koriguju, na jaký místo to dát zpátky.

Co to znamená, že děláte komise?

My s Valerijí zkontrolujeme negativy, jestli se tam nevytvořila plíseň a nebo nejsou nějak poškozený, a komise, ve které je Tereza Frodlová, Pavel Jelen, Tomáš Lachman, Zuzana Bauerová a Petr Hasan, to posuzuje.

Děláte i pravidelný periodický kontroly, jako se to dělá u filmů?

Ne, není na to čas. Pořád je co dělat. Teď jsem třeba skoro dva roky nebo rok a půl přebalovala fotky z dlouhých filmů, které byly v plastových obalech nevhodných pro fotografie. Takže jsme nakoupili z EMBA obaly a krabice, do kterých se nově ukládá. Máme, já nevím, 2300 titulů, tak to jsem přebalovala. Taková hezká manuální práce. (smích) Balička. Ale musí se to udělat, bylo to potřeba. Těch fotografií jsou statisíce a je to zvláštní, jak je měl člověk za ta léta x krát v ruce. Jsou signatury, který si pamatuju. Třeba *Pyšná princezna* má signaturu 545. Jsou filmy, který jsou hodně žádaný, tak to člověku utkví.

To, co potřebuješ k práci, se časem asi moc nezměnilo?

Pracovní postup je stejnej. Jedině, když vznikla databáze AIS, tak bylo odlehčení v tom, že z AISu brali fotografie pro zákazníky, že se nemuselo jít do složky a šetřit to fotografie.

Ty jsi přímo s databází pracovala?

Jo, já jsem popisovala fotografie. Musela jsem pro složku a mít každou fotku v ruce, všechno z fotky opsat a udělat popis. Tam byly různý kolonky, jestli to byl negativ nebo fotografie a byly tam nadefinovaný různý velikosti. Pak tam byla signatura, přírůstkový číslo, herci se tam vypisovali a pak se tam vypisoval popis fotografie, což pro mě bylo takový zvláštní, protože každé tu fotografii vidíme jinak, každé na tý fotografii vidíme něco jinýho.

Co byl pro tebe v pracovním životě největší zlom?

Zlom byl, když ta kolegyně Maruška odešla. Na práci jsme do té doby byly dvě a já jsem na ni zůstala sama. A to musím říct, že jsem si nevěřila, že to zvládnu, protože my jsme byly taková sehraná dvojka. Něco jsem dělala víc já, něco dělala víc ona, věděly

jsme navzájem o té práci, ale úplně jsme do toho nezabředly. S odstupem času musím říct, že jsem to asi zvládla, když jsem vydržela. (smích)

Jak jste předtím měly rozdělenou práci?

Já jsem třeba nikdy nedělala takzvanéj ten kraťas, ten animovanej film, ten nehranej teda, to dělala ona. Tam jsem žádný tituly vůbec neznala. Ale ono to zas tak úplně žádaný od zákazníků nebylo, takže se to dalo. No a ty akce taky. To jsem nedělala, protože na ty nebyl čas, ale už jsem... už vím, co kde mám najít, takže teď už je to dobrý.

Vy jste asi i hodně věcí spolu konzultovaly, radily jste si.

Jasně. A tím, že měla Čimelice, tak přeci jenom věděla třeba i o negativech. Vždycky jsem se jí mohla zeptat, ale najednou nebylo koho.

Co by se ze sbírky fotografií dalo vyzdvihnout jako nejcennější?

Cenný jsou určitě skleněný negativy. A pak si myslím, že máme hezkou sbírku z němýho filmu. Některý ty fotografie se nikde jinde nedají sehnat a je to opravdu unikátní sbírka. Pak jsou hezký skleněný portrétní fotografie. Máme jich dost přefocených. Třeba Adina Mandlová nebo Lída Baarová mají hezký ty fotografie. Ten Vilém (Willy) Ströminger fakt dělal krásný fotografie.

Kdyby to šlo, byla bys ráda, kdyby se někdo u tebe školil, že bys někomu předala svoje znalosti?

Jasně, chtěla bych to někomu předat, až budu končit, aby to dělal dál. Ještě mám devět let, ale ono to uteče, než se člověk otočí, tak je to tady.

Co si myslíš, že se ti nejvíc daří nebo podařilo za tu dobu v archivu?

Myslím, že mám přehled, kde co je. Víím, kde co najdu. Protože jsem tam dlouho, víím i o různých jinejch věcech, kde jsou třeba uloženy, nebo odkud jsou. Myslím si, že sbírku mám v pořádku. A to mě těší.

Rozhovor s Hanou Rožníčkovou zaznamenala Marie Barešová 11. listopadu 2022 v Hradištku. Zvukový záznam needitovaného rozhovoru a jeho transkript jsou

badatelkám a badatelům k dispozici ve Sbírce zvukových záznamů NFA.